

Koppándi Botond Péter

Az „Új Homiletika” mozgalom és az amerikai protestáns prédikálás megújítása című doktori értekezésének belső szakszabírálata

Koppándi Botond Péter *Az „Új Homiletika” mozgalom és az amerikai protestáns prédikálás megújítása* címmel nyújtotta be a gyakorlati teológia tárgykörében megírt doktori értekezését a Debreceni Református Hittudományi Egyetem doktori tanácsához. A dolgozat megfelelő terjedelemben, jól strukturáltan, érthetően és világosan mutatja be témája tudománytörténeti kontextusát, a jelölt kutatási eredményeit és következtetéseit.

A dolgozat 11 fejezetre osztott struktúráját jól áttekinthető tartalomjegyzék teszi átláthatóvá. A szerző állításait konzekvensen használt hivatkozási rendszerrel – lábjegyzetekkel – dokumentálja. A több mint 200 tételt tartalmazó, impozáns irodalomjegyzék széles merítésű, és a magyar nyelvű protestáns homiletikai irodalom mellett a téma megfelelő angol nyelvű szakirodalmi áttekintését is nyújtja. A doktori dolgozat nyelvezete világos, elemzői igényű, és megfelel a doktori értekezéssel szemben támasztott formai kritériumoknak.

A doktorjelölt témaválasztása igen releváns a magyar protestáns kontextusra nézve. Rámutat arra, hogy az Amerikai Egyesült Államokban a 20. század második felében végbement társadalmi változások, például az intézményes tekintélyek erodálódása, az igehirdetés hallgatóinak erősödő kritikus magatartása, az élményszerűség iránti igény a mai közép-európai, így az erdélyi és magyarországi magyar társadalomban is felfedezhető, és a 21. század elején egyre erősödnek.

A jelölt helyesen ismeri fel, hogy a magyar protestáns prédikálásnak reagálnia kell e kortárs kihívásokra, s ahogy a 20. század második felében meghatározó felismerés volt az amerikai protestáns egyházakban, hogy sem a korábban megszokott homiletikai formák – a magyarázó és kifejtő igehirdetés, deduktív módszer, az *Old Homiletics* –, sem pedig a Karl Barth teológiája által inspirált kérügmátikus igehirdetés vagy a lelkigondozói, tanácsoló igehirdetés nem ad megfelelő választ a kor embere számára, úgy a mai magyar társadalmakban is szükség van az igehirdetés új útjainak keresésére. A jelölt így talál rá jó érzékkel az amerikai Új Homiletika mozgalomra, amely éppen ezeknek a társadalmi változásoknak az összefüggésében tesz kísérletet arra, hogy választ találjon az igehirdetés előtt álló új kihívásokra, s végzi el annak részletes bemutatását és kritikai elemzését.

A doktorjelölt arra vállalkozik, hogy mélységében és részletesen ismertesse az Új Homiletika mozgalmat. Pontosan azonosítja azokat a társadalmi folyamatokat, amelyek az 1960–70-es években a protestáns igehirdetés megújítása szükségességének a felismeréséhez vezettek, valamint helyesen tér ki azoknak a filozófiatörténeti változásoknak, illetve változó irodalomelméleti, hermeneutikai felismeréseknek bemutatására, amelyek az Új Homiletika mozgalom tudománytörténeti háttérét és keretét képezik.

Koppándi Botond Péter jó érzékkel és részletesen mutatja be a mozgalom legfontosabb jellemzőit Fred Craddock, Eugene Lowry, David Buttrick, Thomas Long, Lucy Rose és David Randolph homiletikai munkásságán keresztül. A disszertáció külön erőssége, hogy a vizsgált szerzők egy-egy igehirdetésének magyar nyelvű közlésével segíti hozzá az olvasót ahhoz, hogy közvetlen benyomást szerezhessen az Új Homiletika világáról. Az egyes szerzők munkáját jól érthetően ismerteti, és azokat részletes elemzés, illetve kritika tárgyává teszi. Helyesen mutat rá arra is, hogy bár megalapozottan beszélhetünk Új Homiletika mozgalomról mint jelenségről, a kutatómunka során kiválasztott és bemutatott szerzők homiletikai elméleteik és gyakorlatuk hasonlósága mellett jelentős eltéréseket is mutatnak egymástól. Különösen is fontos ebből a szempontból, hogy a jelölt meggyőzően érvel amellett, hogy Thomas Long és Lucy Rose munkássága is egyértelműen besorolható az Új Homiletika mozgalom követői közé, noha megközelítési módjuk sok tekintetben különbözik a többi vizsgált szerzőétől.

Koppándi Botond Péter helyesen mutat rá arra is, hogy az Új Homiletika mozgalom mint megközelítés nem értelmezhető a 20. századi kontextuális teológiák hatása nélkül. Megvilágítja, hogy az Új Homiletika követői számára kiemelt jelentőségű az igehirdetés befogadójának kulturális kontextusa, valamint az is, hogy a prédikáció hallgatói maguk is társalkotói a prédikációs folyamatnak. A dolgozatnak az is erőssége, hogy ebben az összefüggésben rámutat a nyelv szerepére: arra a folyamatra, ahogyan a jelentésalkotás megvalósul a befogadóban, s a nyelvnek az emberi tudatban végbemenő formálódása által a prédikáció eseménnyé válik. Ugyanakkor tovább gazdagította volna a disszertációt, ha a jelölt részletesebben kitekintett volna a nem nyugati kontextuális teológiáknak az Új Homiletika mozgalomra gyakorolt hatására.

A disszertáció a posztmodern sokféleképpen definiálható jelenségegyüttesét is tárgyalja mint korunk meghatározó kontextusát, és rámutat arra, hogy Lucy Rose arra tesz kísérletet konverzációs homiletikájával, hogy mintegy továbbgondolja az Új Homiletika mozgalom felvetéseit, és alkalmazza azokat a posztmodernitás kontextusában.

Ígéretes, hogy a jelölt dolgozata zárófejezetében – Randolph nyomán és egyebek mellett Lucy Rose felvetéseit is figyelembe véve – megfontolandó szempontokat fogalmaz meg egyrészt az Új Homiletika mozgalom lehetséges megújítási irányaira, másrészt pedig a magyar protestáns prédikálás megújítására nézve korunk posztmodern kontextusában.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy Koppándi Botond Péter disszertációja alaposan és tudományos igényességgel mutatja be vizsgálatá tárgyát, az amerikai Új Homiletika mozgalmat, annak erősségeit és azokat az impulzusokat, amelyek figyelembe kell vennünk a mai magyar protestáns igehirdetés oly sürgető és szükséges megújításakor, és amelyek követendő példák lehetnek kontextusunk számára is. Ugyanakkor kritikai elemzés tárgyává is teszi az Új Homiletika

által megfogalmazott programot, tárgyalja a megközelítés lehetséges veszélyeit, és rámutat annak problematikus elemeire.

Összegzésében árnyalt és releváns gondolatokat fogalmaz meg, és jó érzékkel foglalja össze az Új Homiletika mozgalom erőseit és hiányosságait. Kutatásai alapján olyan megfontolandó és megalapozott szempontokat fogalmaz meg a mai magyar protestáns igehirdetés megújításához, amelyek továbbgondolásra érdemesek, és arra várnak, hogy a magyar protestáns gyakorlati teológiai munka- és a prédikálásgyakorlata levonja azokból a szükséges konzekvenciákat, és kritikus reflektálással kidolgozza az Új Homiletika mozgalom gyakorlati alkalmazását annak érdekében, hogy gyorsan változó korunkban a magyar protestáns igehirdetés sem a szó szoros, sem átvitt értelmében ne „veszítse el” hallgatóságát. Ebben az összefüggésben a doktorjelölt által megfogalmazott következtetések missziói programként értelmezhetők.

Koppándi Botond Péter most benyújtott disszertációja azzal járul hozzá a kortárs magyar protestáns teológiai tudományműveléshez, hogy magyar nyelven először mutatja be részletesen az amerikai Új Homiletika mozgalmat. Nemzetközi kontextusban a dolgozat újdonságát pedig az adja, hogy az kitekint az Új Homiletika mozgalom kortárs magyar protestáns alkalmazhatóságának kérdésére.

Koppándi Botond Péter doktori értekezése azt bizonyítja, hogy képes magas színvonalú, nemzetközi referenciarendszerben is értelmezhető tudományos kutatómunkát végezni a hittudományok területén, és új tudományos eredményekkel gazdagítja szakterülete, a gyakorlati teológiai tudományosságot. Ezért javaslom a főtiszteletű vizsgabizottságnak nagytiszteletű Koppándi Botond Péter unitárius lelkipásztor, egyetemi tanársegéd testvérünk doktori disszertációjának elfogadását és téziseinek nyilvános disputára való kítűzését.

A doktorjelölt életére és szolgálatára, valamint az elnök úr és a vizsgabizottság munkájára Isten áldását kérem.

dr. Gonda László
egyetemi docens

